

Robin Amara: Bu yıl hangi soykırımın yüzüncü yılı? (1)

Posted on 25/01/2019

20. yüzyıl'a kadar devletlerin sahip oldukları asimilasyon yöntem ve araçlarının coğrafi olarak kuşatılmaya uygun olmayan bölgelerde işlemediği görülür. Fakat yeni askeri teçhizatlar sayesinde bu dönem kapanır. 20. yüzyılın soykırımlara kapı açan tarihini de bu bağlamıyla birlikte ele almak yanlış olmaz sanırım. Büyüyen rakamların trajedileri örtmesi de 20. yüzyılın alameti farikalarından maalesef. Fakat bize yakın coğrafyamızda hala varlığından haberdar olmadığımız bir soykırım yaşandığı bilgisi verilse bu pek çoğumuz için fazlasıyla şaşırtıcı olurdu değil mi? Benim için de öyle oldu. Bu yüzden Pontos halkına olan borcumuzun yükünü bir an önce paylaşmak için hızla konuya girmek istiyorum.

1919'a gidiyoruz. Mustafa Kemal'in 34 Osmanlı askeriyle beraber Samsun'a çıkışına. Samsun'a varır varmaz ilk önce Topal Osman'la görüşülüyor. Araştırmacı Taner Çilingir, Hasan İzzetin Dinamo'nun "Kutsal İsyan" kitabından M. Kemal'in Topal Osman'a sözlerini şöyle aktarıyor: "Madem ki Türk halkı tamamen seni destekliyor; hiç durma teşkilatını yap. Git, belediye reisliği makamına otur. Sen kaçıp dağa çekileceğine, Pontosçular ve Rumlar kaçsın. Kanunsuz yola adım atar göründüler mi onları temizleriz. Bunun üzerine Topal Osman, şu cevabı verir: Sen hiç merak etme Paşam! Bu Pontos Rumlarına öyle bir tütsü vereceğim ki, hepsi mağaralarda eşek arısı gibi boğulup gidecek'"*

“Anadolu’nun gayrimüslimlerden arındırılması” politikasının iki büyük etabı var. Bu

ikincisinde 1919 ile 1923 arasında 203 bin Rum, kadın, çocuk, yaşlı demeden öldürülüyor. Birinci etapta malumunuz birinci dünya savaşı yıllarında milyonlarla ifade edilen Ermeni soykırımını da içeren süreç (bu süreçte 150 bin kadar da Rum katlediliyor). Ermeni soykırımının dersleri üzerinden daha da kararlı bir ruhla silahlanan çoğunluğu Pontoslu partizanların gösterdiği direncin daha sonra “mübadele” yoluyla yaşadıkları yerlerden koparılan yaklaşık 1 milyon 250 bin Rum’un hayatta kalışına katkısını görmek de zor değil.

Soykırıma maruz kalan bir halkın elbette direneceği düşünülürse halkların nasıl gafil avlanıp bunca kayıp verdikleri ayrı bir soru olarak belirebilir. Soykırımcıların elbette direnişi kıracak bir planı oluyor. Bu bağlamda gayrimüslimlere yönelik kırım pratiklerinde izlenen etkin bir yol var. O da halklar içinde mukavemet gösterebilecek yaş dilimlerinden (18-40) erkeklerin askere alınması. Osmanlı’da “Amele Taburları” olarak bildiğimiz bu soykırım tezgahı, ilk etapta Ermeniler için “birinci cihan harbi”ni, sonrasında da Rumlar için “kurtuluş savaşı”ni bahane ediyor. Belki de en çok bu sebepten Pontoslular içinde soykırımın başlangıç tarihini 19 Mayıs 1919 olarak başlatma eğilimi hakim olmuş. Ayrıca askerlerin öldürülme biçimlerinden en yaygınının açlıktan giderek bitkin kalan bededenlerini kırk günü bulan yürüyüşlerde helak etmek olduğunu da hatırlatmalı. Erkekleri askere alınmış gayrimüslimlerin kadın çocuk ve yaşlılardan oluşan nüfusları da çok daha kolay hedef haline getiriliyor elbette.

Kendilerine yönelik “tehcir”, “varlık vergisi”, “mübadele” vb gibi süreçlere karşı halkların geliştirdiği savunma mekanizmalarından biri de kamufle olmak tabii. Anadolu’nun Osmanlı egemenliğindeki derin tarihinde 15. yüzyıla kadar izlerini bulmanın mümkün olduğu bu yöntem Pontos Rum soykırımını sürecinde de işler. Osmanlı tarihinde “buçuk Müslümanlık” olarak nitelenen durum, cumaları camiye, pazarları kiliseye giden toplulukları tanımlıyor. Soykırım sürecinde ise artık bu ikili kimliği yaşamak bile mümkün olamıyor. Hayatta kalmak için Müslümanlaşmak egemenlerin işlediği büyük suçları örtmenin de doğal bir yolu haline geliyor. Fakat kitlelerin bu gönüllü asimilasyonu bile hakikatin kendi ışığını göstermesine engel olamaz.

Bu yılın 19 Mayıs'ında soykırımın yüzüncü yılı anılacak. TC'nin devlet aklı bu yıl için ilk hamlesini TFF üstünden futbol sezonuna "Lefter Küçükandonyadis" adını vererek yaptı. Biz soykırım yapmış olsaydık Lefter yaşamazdı mesajıyla. Bizim de bir karşı hamlemiz olmalı. Zira hakikatin duyulması, konuşulması, anlaşılıp hesaplaşılması yalnız Pontosluların değil, tüm dayanışma güçlülerinin temel bir ihtiyacı.

Sanırım bu kısa yazı ölçüsünde ilk akla gelebilecek bazı temel sorular yanıt bulmuştur. Fakat Ermeni Soykırımında olduğu gibi başka bazı devletlerin neden bu meseleyi siyasetin konusu haline getirmediikleri, başta Yunanistan'ın AB'nin ve genel olarak batı dünyasının bu sorunu neden gündeme taşımadığı gibi sorular kalmış olmalı. Onları da bir sonraki yazıda yanıtlamaya çalışacağım.

Kaynak: [Yeni Özgür Politika](#)